Beigbeder & Salinger

Carles Montpart Tura

Si hi ha un escriptor contemporani que amb una obra relativament escassa ha generat un autèntic mite al voltant de la seva vida i els seus llibres, aquest és sens dubte l'estatunidenc J. D. Salinger. Ara l'escriptor francès Frédéric Beigbeder l'ha tornar a posar d'actualitat fent-lo protagonista de la seva última novel·la: Oona i Salinger.

L'*enfant terrible* de les lletres franceses

Frédéric Beigbeder (Neuilly-sur-Seine, 1965) és actualment un dels intel·lectuals francesos més coneguts i al mateix temps més polèmics. Episodis de la seva vida com la detenció de què va ser objecte per consum de cocaïna a la via pública o el seu recent casament amb la model Lara Micheli, vint-i-cinc anys més jove que ell, han suscitat tot tipus de comentaris més enllà de la seva faceta com a escriptor. Beigbeder, a més, manté una forta presència —sovint sostenint opinions controvertides— en els mitjans de comunicació i és un habitual en actes de la societat francesa més benestant.

Beigbeder, que és llicenciat en Ciències Polítiques, va començar treballant d'executiu en importants agències de publicitat al mateix temps que iniciava la seva carrera de traductor, escriptor i presentador de programes culturals a la televisió. Un dels seus primers llibres *13,99 euros* (La Campana, 2006, amb traducció de Josep Maria Espinàs) —que va constituir un autèntic *best-seller* mundial— va ser justament un duríssim atac a la immoralitat subjacent que l'autor denunciava que hi havia en moltes campanyes publicitàries. La publicació d'aquesta obra li va suposar l'acomiadament fulminant de l'empresa Young & Rubicam on treballava.

L'autor francès, que ja acumula a hores d'ara una important obra narrativa, es caracteritza per haver-se instal·lat en un terreny literari a mig camí entre la ficció i la realitat, seguint en certa manera l'estela del que Truman Capote va anomenar en el seu moment com a "novel·les de no-ficció". Gairebé totes les seves obres més conegudes pivoten al voltant d'experiències personals o situacions reals a les quals Beigbeder afegeix una trama novel·lesca que els dóna un sentit que va més enllà de la pura anècdota privada o de la crònica de successos. L'estil és desenfadat, sovint provocador, i el llenguatge, malgrat que és molt treballat, transmet sempre una sensació de col·loquialitat que fa que llegir sigui gairebé com escoltar un relat oral o una confidència.

Frédéric Beigbeder

A part del títol esmentat, tenim traduccions catalanes d'alguns dels seus llibres més exitosos com *Windows on the world (Finestres sobre el món),* La Campana, 2004), on l'autor imagina les vivències d'unes víctimes de l'atemptat de l'11 de setembre de 2011 al World Trade Center de Nova York; *Auxili, perdó* (La Campana, 2008), una sàtira sobre la tirania de la joventut i la recerca de la bellesa, o *Una novel·la francesa* (Amsterdam, 2011) en què Beigbeder, a partir de la reflexió que li suposa l'arrest que ja hem esmentat a causa del consum de cocaïna, ens narra els seus records d'infantesa i la seva història familiar en el context dels grans canvis que sofreix la societat francesa de finals dels anys seixanta i de la dècada dels setanta. Una altra de les novel·les autobiogràfiques de l'autor — obres que algú ha dit que estan també en la línia del "dandisme melancòlic" d'un Alfred de Musset, per exemple— les trobem només en castellà, com *El amor dura tres años* (Anagrama, 2003).

Fascinat per Salinger

En la seva última novel·la, *Oona i Salinger* (Amsterdam, 2016), Beigbeder ens torna a oferir un producte literari que, inspirat en la realitat històrica, s'endinsa per obra de la seva imaginació en el món de la ficció o de la realitat possible. En aquest cas, a partir de la fascinació que l'autor francès sent per J. D. Salinger, autor d'una de les novel·les més mítiques de la literatura del segle XX, *El vigilant en el camp de sègol* (Empúries, 1990), Beigbeder recrea la relació entre un jove i malgirbat Salinger i Oona O'Neill, filla del dramaturg i premi Nobel de literatura Eugene O'Neill. El context temporal són els primers anys quaranta, a Nova York, al voltant de les trobades entre els dos joves al selecte Stork Club. La relació, que va existir realment i que va acabar a causa de la incorporació de Salinger a l'exèrcit, serveix de base a Beigbeder per inventar els diàlegs i les diverses trobades entre aquests dos personatges. Oona —que

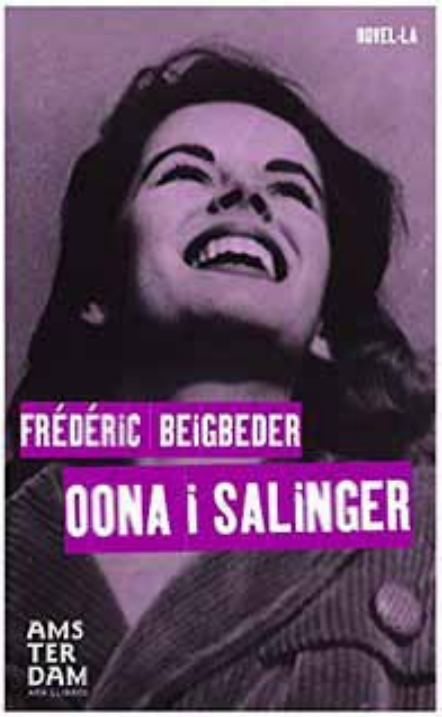

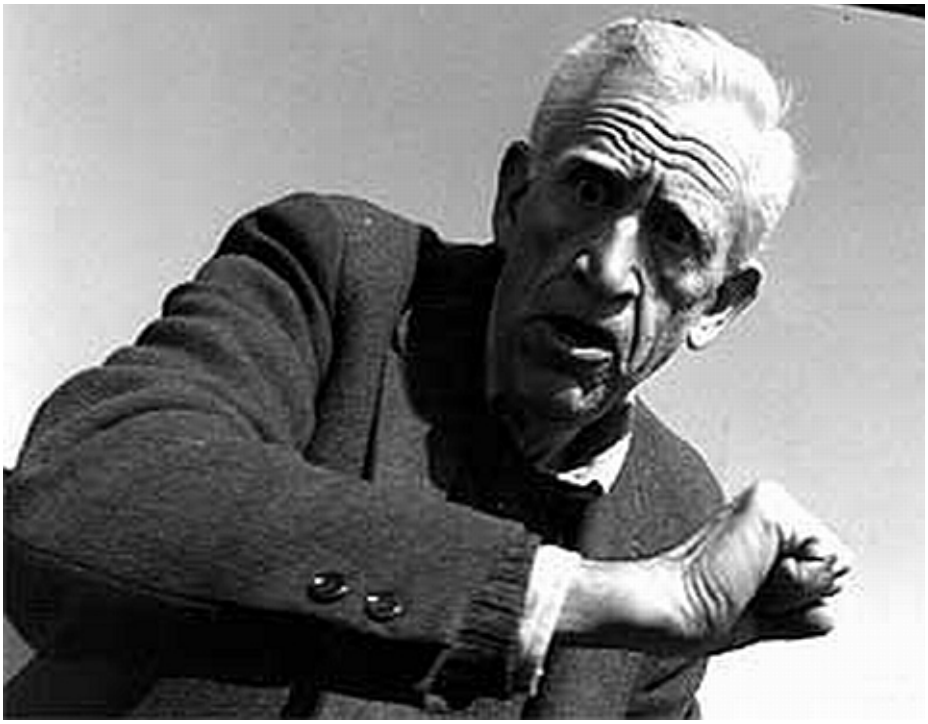

Foto robada de Salinger

Salinger al front europeu

pràcticament era com si fos orfe de pare, un escriptor allunyat de la vida familiar i obsessionat per la seva obra literària—, juntament amb els seves amigues Gloria Vanderbilt i Carol Marcus, riques, guapes i provocadores, representen una modernitat que atreu Salinger, tot i que la superficialitat de les seves aspiracions acabarà provocant en l'escriptor un cert rebuig d'aquest món ple d'hipocresia. És un ambient cosmopolita on també hi apareixen uns joves Truman Capote i Orson Welles i en què Salinger ja ha decidit que vol ser escriptor i comença a veure publicats els seus primers contes a revistes com *Story* i *Esquire*. Precisament de Truman Capote, tenim ara la possibilitat de llegir els seus contes més primerencs gràcies a l'aparició del recull *Els primers contes* (Anagrama, 2016) en una magnífica traducció de Xavier Pàmies.

Es tracta, doncs, de la recreació literària de les trobades i de les cartes creuades entre dos personatges que, al capdavall, van tenir una relació amorosa intensa però que, pel que sabem, no va arribar a culminar-se sexualment. Per a Salinger, malgrat tot, va ser un lligam transcendental en l'enfocament de la seva vida amorosa posterior. De fet, l'autor nord-americà no va pair mai que Oona es casés, mentre ell era al front europeu —havia desembarcat, juntament amb altres tres mil soldats, dels quals en moririen més de dos mil cinc-cents en poques setmanes, a la platja Utah de Normandia el 6 de juny de 1944—, amb el còmic més famós del moment, Charles Chaplin.

Efectivament, Oona O'Neill i Charles Chaplin van contreure matrimoni l'any 1943 —ella tenia 18 anys i ell 54— i van començar un feliç trajecte en comú que els donaria vuit fills i el futur que Oona desitjava: una vida de celebritat i fama al costat d'una figura protectora i gairebé paternal, una vida que mai no hagués tingut al costat de Salinger.

Beigbeder acompanya la seva recreació literària amb informació sobre el seu infructuós intent d'aconseguir documentació original per al seu llibre —inclòs un viatge a Cornish, últim refugi de Salinger— i amb una llarga reflexió sobre l'impacte de la Segona Guerra Mundial en l'imaginari francès. També entra sense embuts en el terreny personal confessant-nos que se sent molt a prop dels homes que han acabat aparellant-se amb noies molt més joves, com Oona i Chaplin i tants d'altres al llarg de la història —en fa una relació—, i com ell mateix ha fet recentment casant-se amb Lara Micheli, a la qual dedica unes sinceres i íntimes pàgines finals.

En definitiva, *Oona i Salinger*,

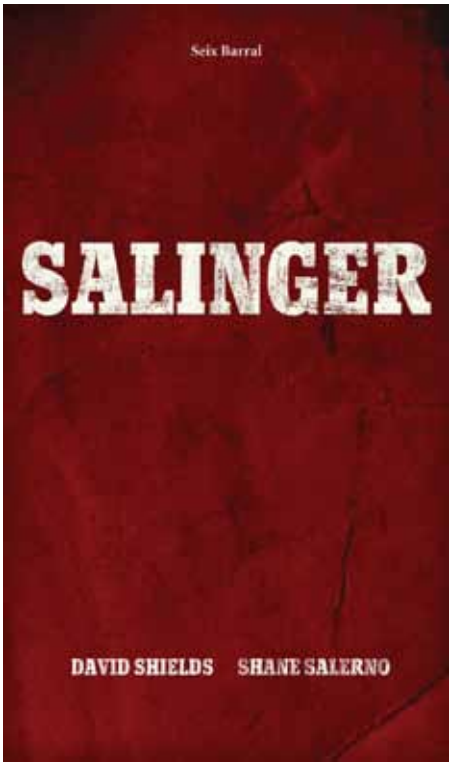

com el mateix Beigbeder explica, és un llibre de "facció", és a dir, de fets reals i de ficció que segueix la línia encetada ja fa anys per aquest autor. Una línia que pot no acabar de convèncer aquells lectors àvids d'històries inventades "pures", perquè és cert que sovint tenim la sensació d'estar llegint un treball d'investigació, un assaig, però que no deixa de ser interessant per als lectors, en aquest cas, de Salinger, del qual en tenim una original aproximació a una vida que el propi escriptor va procurar que fos cada cop més enigmàtica.

Retorn, o descobriment, de Salinger

Una de les virtuts que pot tenir l'obra que hem comentat de Frédéric Beigbeder és la de fer tornar als lectors de Salinger a la seva obra o, si és el cas, portar-los a descobrir-la.

Jerome David Salinger (Nova York, 1919 – Cornish, New Hampshire, 2010) és un dels escriptors més importants del segle XX i un dels autors contemporanis al voltant del qual s'ha creat una aura més misteriosa. Es tracta d'un narrador amb una obra publicada molt breu —una novel·la i tretze contes— i que, després d'haver participat al servei de contraespionatge americà a la Segona Guerra Mundial i d'haver viscut situacions bèl·liques traumàtiques — com el sagnant desembarcament a Normadia, la desastrosa campanya de l'exèrcit americà al bosc de Hürtgen el novembre de 1944 i, finalment, l'horripilant escenari amb què es va trobar en l'alliberament del camp d'extermini Kaufering IV a la primavera de 1945— retorna als Estats Units i s'aïlla progressivament de la societat per escriure una obra cada cop més personal.

Després d'haver publicat alguns contes abans i després de la guerra —aquest últims ara ja a la prestigiosa revista literària *The New Yorker*—, és amb la publicació l'any 1951 d'una novel·la que ha estat escrivint al llarg de deu anys i que esdevindrà mítica, *The cather in the Rye*, que Salinger té un èxit impressionant que ell mateix no s'esperava. La seva reacció serà fer desaparèixer en les successives edicions qualsevol foto o text sobre la seva persona i exigir que les traduccions a qualsevol llengua del món també ho facin. En el terreny personal, i després d'un frustrat matrimoni amb una noia alemanya, la seva vida transcorrerà per un seguit de relacions amb dones molt més joves que ell, amb una de les quals tindrà dos fills, i amb el seu radical allunyament de la societat literària nord-americana des del moment en què s'instal·la en una casa apartada a Cornish, New Hampshire. A partir d'aquest moment, Salinger publicarà molt poc, diversos reculls de contes —tot i que segueix escrivint frenèticament— i respon negativament a la demanda de qualsevol tipus d'entrevista o de cessió dels drets cinematogràfics de la seva obra. La seva reclusió i la manca d'imatges públiques de l'escriptor acaba sent un reclam per seguidors dels seus llibres i fins i tot per als *paparazzi*, ja que les úniques imatges que es tenen d'ell de les últimes dècades són imatges robades. Un aspecte fonamental en aquest aïllament de la societat és la seva progressiva implicació en el budisme zen i especialment en la filosofia del vedanta, un reflex de la qual es trobarà de manera progressiva en la seva darrera obra coneguda.

Salinger en català

En català disposem des de fa anys de tota l'obra coneguda de J. D. Salinger. La seva

Oona O'Neill i Charles Chaplin

única novel·la, la història de l'adolescent rebel Holden Caulfield, expulsat de l'institut per haver-ho suspès quasi tot, i de les peripècies de la seva escapada a Nova York abans de tornar a casa, va ser traduïda en primer lloc —en una versió que s'allunyava massa de l'estil col·loquial de l'original— per Xavier Benguerel amb el títol de l'*Ingenu seductor* (Club dels Novel·listes, 1965). La traducció que es troba actualment a les llibreries, però, és la que van fer Ernest Riera i Josep Maria Fonalleres amb el títol més literal d'*El vigilant en el camp de sègol* (Empúries, 1990). És una novel·la que, encara ara, segueix sent de lectura estimulant, i no només per al públic adolescent, que al llarg de diverses generacions i pel seu fort caràcter contestatari

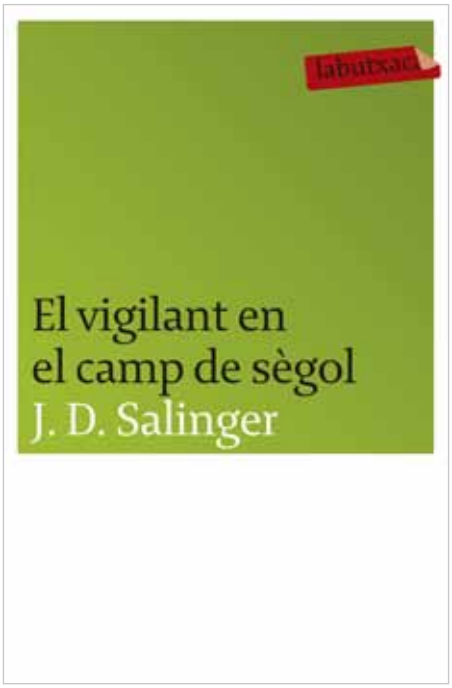

se l'ha feta seva, sinó per a qualsevol lector sensible. Salinger no va escriure directament sobre la guerra, com ho farien un Norman Mailer o un Ernest Heminway, però la seva experiència traumàtica es troba en cada una de les frases d'un Holden Caulfield que, en el fons, no deixa de ser una contrafigura del propi autor. No podem oblidar que és un llibre del qual s'han venut a tot el món 120 milions d'exemplars i que se segueix venent a un ritme de mig milió d'exemplars cada any. Un llibre, a més, que a part del seu gran valor literari i generacional ha acabat fins i tot relacionat amb fets violents, perquè els seus autors així ho han explicat, com l'assassinat de John Lennon per part de Mark David Chapman o l'intent d'assassinat de Ronald Reagan a mans de John Hinckley.

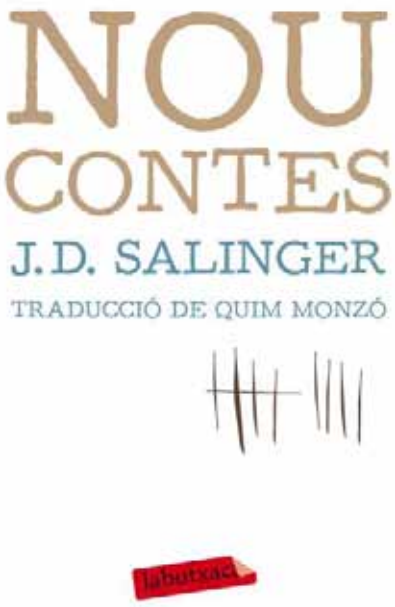

Obra narrativa curta

A part d'aquests novel·la, són clàssics també el contes aplegats amb el títol neutre de *Nou contes* (Empúries, 1986, amb traducció de Quim Monzó; publicat inicialment amb el títol d'un dels contes, "Just abans de la guerra amb els esquimals", fet que els representants de l'escriptor van obligar a l'editorial a rectificar) i les traduccions de *Franny i Zooey* (Proa, 1970 i Edhasa, 1990, a càrrec de Jordi Sarsanedas) i de *Pugeu la biga mestra, fusters / Seymour: una introducció* (Edicions 62, 1971; reedició a MOLU/ s. XX, 1992, amb traduccions d'Antoni Pigau, el primer relat, i de Manuel de Pedrolo, el segon). Unes traduccions, val a dir-ho, fetes per escriptors de gran nivell i que constitueixen, per tant, un al·licient més per aproximar-se a l'obra d'aquest autor. En molts d'aquests relats i contes apareixen els diversos membres de la família Glass —encapçalats per Seymour Glass, que ja havia protagonitzat el magnífic conte "Un dia esplèndid per als peixos plàtans", i que sembla que estava inspirat en un antic company d'armes de l'autor—, uns personatges que esdevindran els màxims protagonistes de l'obra de maduresa coneguda de Salinger, una producció que estat objecte sovint de valoracions no gaire positives, especialment referides a l'últim llibre, en tant que constitueix un cicle literari excessivament tancat i influït per la vinculació de Salinger a la filosofia budista.

Finalment, per a aquells lectors de Salinger que estiguin interessats a saber detalls de la seva enigmàtica vida i de la relació d'aquesta amb la seva obra, és imprescindible la biografia de Kenneth Slawenski, *J.D. Salinger. Una vida oculta* (Galaxia Gutemberg, 2011) i sobretot el voluminós *Salinger* (Seix Barral, 2014) de l'escriptor David Shields i del guionista Shane Salerno. Aquest últim és un llibre resultat d'una immensa feina d'investigació feta durant la recerca de dades sobre l'autor per a l'elaboració del documental *Salinger*, dirigit i produït per Salerno. Fruit de centenars d'entrevistes amb persones que han tingut alguna relació amb Salinger, el llibre ens acaba proporcionant un relat força detallat de la seva trajectòria literària i vital. A més, l'estudi inclou moltes fotografies inèdites, un apartat de notes i una bibliografia extensíssimes, i una interessant relació de tots els relats perduts o no publicats en forma de recull de Salinger. El volum anuncia, també, l'aparició, en el propers anys, de material inèdit que l'autor va deixar escrit i que gestiona la Fundació Literària J. D. Salinger que codirigeix el seu fill Matthew R. Salinger i la seva última companya anomenada, curiosament, Colleen O'Neill. Els seguidors de l'autor caldrà que estiguin atents a aquest nou material.